
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียน

ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ชยานิน วังताल¹, รักชนก อินจันทร์², กฤษณกัณฑ์ ภาโพธิรัตน์³*

The Instruction of Integrating Community Wisdom by Using Papyrus in

Wiang Nuea, Wiang Chai, Chiang Rai

Chayanin Wangtan¹, Rakchanok Inchan², Kritsanakan Phaphothirat³*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Department of Home Economics, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand

* Corresponding author. E-mail address: Kritsanakan.pha@crju.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย และเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชน ชุมชน ครูกลุ่มงานอาชีพและนักเรียนโรงเรียนในพื้นที่เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย แบบประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ผลวิจัยมีดังนี้ แผนการเรียนรู้การพัฒนาแผนดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับครูในพื้นที่ โดยพัฒนาตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกในชุมชน และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอน 7 ขั้นตอน จำนวน 4 แผน ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา 2 แผน และระดับมัธยมศึกษา 2 แผน ผลการประเมินค่าความสอดคล้องส่วนมากคือ 1.00 จึงเหมาะสมนำไปใช้ได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้ดี ผู้เรียนสามารถทำผลงานผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 ด้านการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.69

คำสำคัญ: ต้นกก, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, ภูมิปัญญา

ABSTRACT

This research aimed to design and evaluate the satisfactions towards the wisdom-integrated instruction of employing papyrus in Wiang Nuea Subdistrict, Wiang Chai District, Chiang Rai. The samples included the local experts who specialized in using papyrus in the community and the teachers from occupations department and students in Wiang Nuea. The research instruments were an in-depth interview, lesson plans, and the evaluation the satisfactory evaluation. The researcher employed descriptive analysis together with statistic analysis. The result showed that the lesson plans administrated with local teachers based on the national basic core curriculum (B.C. 2008) of career which cooperated with local wisdom of using papyrus. There were 7 steps of setting the content and 4 lesson plans. 2 lessons plans were set for primary level which another 2 lessons plans were set for secondary level. As the results, all four lesson plans got the objective congruence at 1.00. Furthermore, the lesson plans could be used and the students could learn and do the activity successfully which higher than set criteria. Finally, the teachers and students satisfied towards integrating using papyrus wisdom activities of the school in Wiang Nuea Subdistrict, Wiang Chai District, Chiang Rai in highest level.

Keywords: Papyrus, Integrated Learning Method, Wisdom

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคมอย่างยั่งยืน เป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติในการสร้างคนให้มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสมบูรณ์ แผนการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ได้วางเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อสร้างประเทศที่มีความมั่นคง และพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน โดยการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติเน้นที่จะพัฒนาทักษะและความรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก ในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังส่งเสริมให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ ทักษะ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้การศึกษายังมุ่งเน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรักษาและพัฒนาสังคมไทยให้ยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 หน้า 8) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางเป็นแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรต่างๆของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นที่สมรรถนะสำคัญให้กับผู้เรียน เพื่อการจัดการศึกษาจะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน มีสมรรถนะ5ประการคือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับบททั่วไปของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) หากในสถานศึกษาสามารถบูรณาการการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ พัฒนาต่อยอด หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จะเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาต่างๆเหล่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 3)

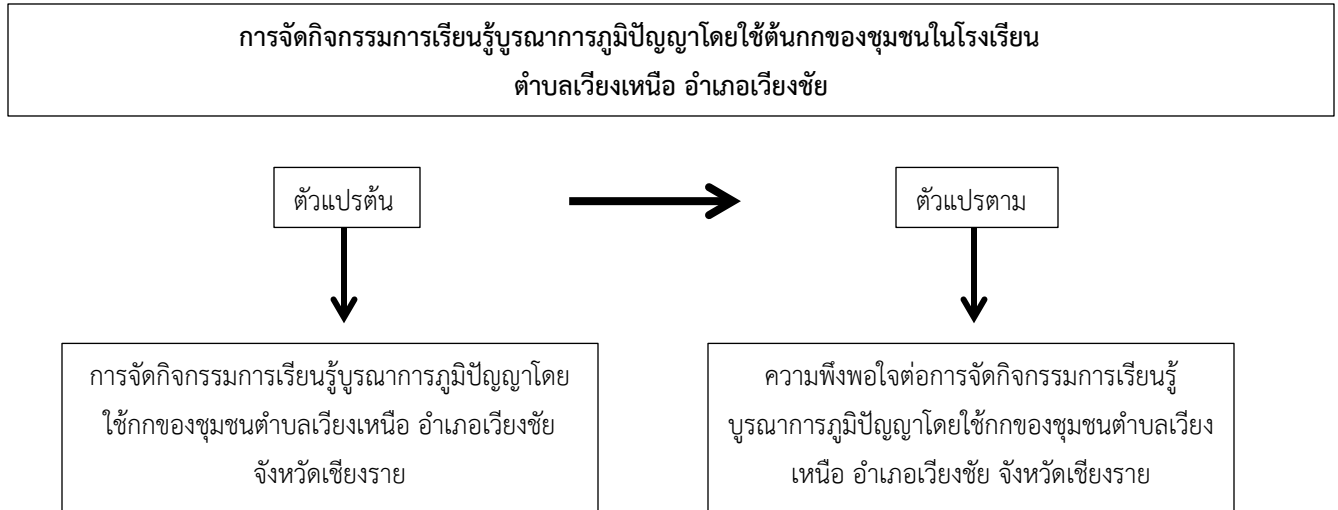
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติหรือทุนทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสร้างสรรค์เพื่อสืบทอดมาเป็นมรดกวัฒนธรรม ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรมกำหนดไว้มี 7 สาขา คือ ภาษา วรรณกรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง แนวทางปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล งานช่างฝีมือดั้งเดิมความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล กีฬา และภูมิปัญญาไทย ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยมากมายอยู่ทุกพื้นที่ หากสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ ก็จะนำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทย แนวทางในการส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์แก่ชุมชนสามารถทำได้ด้วยการสร้างต้นแบบและต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่สร้างสรรค์จากมรดกศิลปวัฒนธรรมเพื่อรักษาองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายให้คงอยู่ และส่งเสริมให้ชุมชนนำองค์ความรู้จากมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไปใช้ในการสร้างสรรค์ พัฒนาต่อยอดให้มีคุณภาพหรือศักยภาพตามความเหมาะสมต่อเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน (สหวัฒน์ แน่นหนา, 2555: ออนไลน์) ซึ่งภูมิปัญญาเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากอดีตสู่ปัจจุบัน แสดงถึงการเข้าใจระหว่างศิลปวัฒนธรรม ประเพณีกับสภาพความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของคนในสังคม ภูมิปัญญาของคนไทยมีการคิดค้นขึ้นเป็นสิ่งที่เปรียบเทียบแบบแผนและเป็นที่ยอมรับภายในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมนั้นๆ ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วทำให้มีส่วนกระทบถึงวิถีชีวิตของผู้คนโดยนำศาสตร์หรือภูมิปัญญาชาติอื่นๆเข้ามาในระบบการพัฒนาประเทศและการดำเนินชีวิตอาจมีผลทำให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นถูกกลืนหรือสูญหายไป

ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เหมาะแก่การทำเกษตร อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่คือการทำนา ทำสวน ทำไร่ และประกอบอาชีพเสริมด้วยการทอเสื่อกก (สมพร กาศา, 2556: 17) ซึ่งในปัจจุบันผู้ที่ประกอบอาชีพทอเสื่อในชุมชนจะลดลงเนื่องจากกระบวนการทอเสื่อกกต้องใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ขั้นตอนการทอค่อนข้างยาก นอกจากนี้ทางภาคเหนือไม่ค่อยนิยมใช้เสื่อกกเห็นได้จากงานวิจัยต่างๆการที่เกี่ยวข้องกับเสื่อกกนั้นส่วนมากจะมีแพร่หลายในภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งเทคโนโลยีการผลิตเสื่อมีการใช้วัสดุอื่นๆทดแทนการใช้ต้นกกเช่น เสื่อพลาสติกหรือเสื่อโฟมที่มีการจำหน่ายกันอย่างแพร่หลาย จึงทำให้ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกในชุมชนจึงใกล้จะสูญหาย เยาวชนส่วนมากไม่ค่อยรู้จักต้นกกและภูมิปัญญาการทอเสื่อกก (ชญาณีน วิงตาล, 2561) ฉะนั้นการใช้กลไกทางการศึกษาโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นเพื่อทำให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสานและต่อยอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไป อีกทั้งการบูรณาการโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสาระการเรียนอาชีพที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจากปราชญ์ชุมชน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาที่มีท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดทำวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อบรมบูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการกิจกรรมการเรียนรู้อบรมบูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา/วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักเรียนที่เรียนรายวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

- กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือ นักเรียนที่เรียนรายวิชาการงานอาชีพตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (หลักสูตรปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพของโรงเรียนในตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ระดับชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ครูกลุ่มสาระการงานอาชีพและปราชญ์ชุมชน ได้แก่

1. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาลตำบลเวียงเหนือ (ค่ายเจริญ) จำนวน 11 คน
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านเวียงเดิม จำนวน 31 คน
3. ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 7 คน
4. ปราชญ์ชุมชน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ในสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องบริบทชุมชนและเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาในชุมชนที่เกี่ยวกับ ต้นกก

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายในรายวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนในตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและครูในพื้นที่

3. แบบประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประสานงานกับชุมชน โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและคุณครูผู้รับผิดชอบรายวิชา เพื่อสอบถามข้อมูลชุมชนเบื้องต้น ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล และการดำเนินการวิจัยในพื้นที่

2. ลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลต่างๆกับผู้รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาเกี่ยวกับต้นกกในชุมชน

3. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและครูในพื้นที่

4. ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง และปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

5. ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

6. การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

7. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

8. สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์จะมีประเด็นบางส่วนและอาจจะมีประเด็นอื่นๆจะนำมาวิเคราะห์เชิงบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยนำข้อมูลจากแบบบันทึกการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ และเชิงคุณภาพใช้แบบบรรยาย เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา สถิติที่ใช้วิจัย คือ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาการใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับครูและปราชญ์ในชุมชน โดยมีการลงพื้นที่ สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเช่น บริบทของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา เนื้อหารายวิชา การจัดการศึกษา และภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยเจาะจงในส่วนประเด็นของภูมิปัญญาการทอเสื่อกก ซึ่งการทอเสื่อกกเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาและในปัจจุบันภูมิปัญญาการทอเสื่อกกนั้นใกล้จะสูญหายจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลการทอเสื่อกกโดยสรุปได้ดังนี้ ในตำบลเวียงเหนือจะมีหมู่บ้านที่ปลูกต้นกกคือ บ้านไทรแก้วและบ้านเวียงปางคำ ซึ่งทั้งสองหมู่บ้านอยู่ใกล้เคียงกัน มีบริบทที่คล้ายกัน คือเป็นผู้คนที่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน หากเว้นว่างจากการทำไร่ ทำนา คนในชุมชนบางส่วนจะทอเสื่อจากต้นกกเป็นอาชีพเสริม ซึ่งการทอเสื่อจากต้นกกของคนในชุมชนนั้นเป็นการสืบทอดจากคนในครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น ต้นกกที่ใช้จะปลูกบริเวณบ้านและพื้นที่ในชุมชน เป็นกกพันธุ์ล้งกา ที่มีลักษณะก้านกลม ในการทอเสื่อจะเลือกใช้ส่วนก้านหรือลำต้นของต้นกก ต้นกกที่สามารถนำมาใช้ในการทอเสื่อจะเลือกใช้จากความสูงหรือความยาวของลำต้นที่มีขนาด 1-2 เมตร ในการทอเสื่อกกแต่ละครอบครัวก็มีเทคนิคและวิธีการทอเสื่อกกคล้ายกัน โดยการทอจากพื้และกึ่งทอเสื่อ มีลวดลายที่หลากหลายและแตกต่างกันไป มีทั้งลวดลายที่สืบทอดต่อกันมาได้แก่ 1. ลายบารูปีม 2. ลายเครื่องหมายบวก 3. ลายบารู่คู่ 4. ลายหมากฮอส 5. ลายสะโล้ง 6. ลายหมากจับ 7. ลายขีด 8. ลายน้ำไหล 9. ลายผ้าทอ 1 10. ลายผ้าทอ 2 11. ลายผ้าทอ 3 ปัจจุบันในชุมชนมีผู้ที่ทอเสื่อกกเพียงไม่กี่คน เนื่องจากคนรุ่นหลังไปประกอบอาชีพอื่นและไม่ได้สนใจในการทอเสื่อกก อาจเป็นเพราะการทอเสื่อต้องมีความชำนาญและอาศัยความประณีตในการทำ และใช้ระยะเวลาในการทอนาน จึงไม่สามารถจำหน่ายหรือสร้างรายได้ทุกวันหรือมากพอต่อการดำรงชีพ นอกจากนี้ทางชุมชนยังมีปัญหาเรื่องของตลาดหรือช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย การทอเสื่อในชุมชนจะผลิตเมื่อมีการสั่งผลิตเท่านั้นทำให้ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกจึงในชุมชนจึงมีรู้จักไม่มาก ในอนาคตหากไม่มีการสืบทอดหรือเผยแพร่ภูมิปัญญานี้อาจจะสูญหายไปจากชุมชนได้ (ทองสุข มะลิหอม, การสื่อสารส่วนบุคคล, 15 มีนาคม 2563) ฉะนั้นการนำภูมิปัญญามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนอาจจะเป็นแนวทางที่สามารถทำให้ภูมิปัญญาสามารถส่งต่อหรือถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้บริหารและครูทั้ง 2 โรงเรียนจึงให้ความสนใจต่อการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ยังไม่เคยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาการใช้ต้นกกมาก่อนและผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและโรงเรียน จึงยินดีให้ความร่วมมือต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี โดยมีเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนคือ แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทางผู้บริหารได้มอบหมายให้ครูผู้สอนในรายวิชาการงานอาชีพและครูฝ่ายวิชาการร่วมถึงครูที่มีภูมิเลาน่าในท้องถิ่นเป็นผู้ประสานและให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มผู้เรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน กระบวนการเรียนรู้/เทคนิควิธีการ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล และทดลองจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 4 แผน ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการทอเสื่อกกไปบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการงานอาชีพ โดยพัฒนาตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 สาระการงานอาชีพ และประยุกต์จากขั้นตอนพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553 : 230-231) ซึ่งสามารถพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 7 ขั้นตอนได้แก่ 1.การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสอบถามปัญหาและความต้องการ 2.วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา 3.วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา 4.วิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากตัวชี้วัด 5.วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6.วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล 7.วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ ตามขั้นตอนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เพิ่มขั้นตอนการพัฒนาคือการประชุมกลุ่มย่อยระหว่างครู ผู้วิจัย และปราชญ์ชุมชน เพื่อให้ทราบความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนเพื่อให้พัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการพัฒนา

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ได้ยึดตามหลักสูตรแกนกลางในด้านมาตรฐานตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา 2 แผน และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับชั้นมัธยม 2 แผน กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกในชุมชน นอกจากนี้ยังได้การตรวจสอบความถูกต้องของแผนโดยการประเมินค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลที่การประเมินค่าความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 แผนสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้ (ชญาณี วิงตาล, 2564) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาจากการมีส่วนร่วมของครูในชุมชนซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา

1.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องที่ 1 เรื่อง การทำกระดาษจากกก เป็นแผนที่บูรณาการการใช้ต้นกกของชุมชน คือการใช้เศษกกที่เหลือจากการจกทอเสื่อของคนในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าของเศษที่เหลือใช้ โดยสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแผนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกระดาษ ขั้นตอนวิธีการทำกระดาษ ประโยชน์ของกระดาษกก โดยกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนจะเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนพูดคุยเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น การทอเสื่อกก และตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวหลักจากนั้น ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนหรือครูอธิบายภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอเสื่อกกให้นักเรียนฟัง แล้วสุ่มนักเรียน 2-3 คน ตอบคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ และครูให้นักเรียนดูกระดาษกกของจริงและดูขั้นตอนการทำกระดาษกกจากสื่อพร้อมอธิบายวิธีการทำกระดาษกกให้นักเรียนฟัง แล้วสุ่มนักเรียน 2-3 คน ตอบคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ นักเรียนจับคู่กันเพื่อทำงาน แบบคณะกรรมการ จากนั้นครูสาธิตขั้นตอน กระบวนการทำกระดาษกกให้นักเรียนดู และให้นักเรียนดูกระดาษกกที่เตรียมไปให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง และมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกระดาษกกจากวัสดุที่ครูเตรียมให้ ผู้เรียนหรือนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการทำกระดาษกก และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อทำกระดาษกก และลงมือปฏิบัติทำกระดาษกก ขั้นสรุปและประเมินผล ครูประเมินผลงานนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะ สุ่มนักเรียน 2-3 คน ตั้งคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของกระดาษกกมีอะไรบ้างพร้อมกับชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถาม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนที่เรียนไปด้วยกัน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนนี้ ด้านความรู้ (K) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามแบบประเมินภาระงานตามหัวข้อดังนี้ 1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด 2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์ 3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ 4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ และ 5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดเกณฑ์การผ่านทั้งนี้ ผู้เรียนจะต้องได้ผลคะแนนไม่น้อยกว่า 14 คะแนนหรือ ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด ส่วนด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (P) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมิน กระบวนการทำงานกลุ่มตามหัวข้อดังนี้ 1. สามารถการร่วมกันวางแผนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน 2.การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3. แสดงข้อมูลหลักฐาน แหล่งสืบค้น แหล่งเรียนรู้ 4. การร่วมมือในการปรับปรุงผลงาน และ 5.ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา เกณฑ์การผ่านผู้เรียนต้องได้คะแนน 14 คะแนน หรือร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สุดท้ายด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวข้อการประเมินดังนี้ 1. มุ่งมั่นในการทำงาน 2. มีจิตสาธารณะ 3. รักความเป็นไทย ผู้เรียนได้คะแนนไม่น้อยกว่า 8 คะแนน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนนี้ เรื่องการทำกระดาษกก ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ภาพที่ 1 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกระดาศก

ภาพที่ 2 การทดลองทำกระดาศก

1.1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ผลผลิตจากกระดาศก เป็นแผนที่บูรณาการการใช้ต้นกกของชุมชน และต่อเนื่องจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 คือ ซึ่งแผนนี้ได้นำกระดาศกที่ได้จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 มาใช้ในการทำผลผลิตจากกระดาศก โดยสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแผนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของต้นกก และกระดาศกจากต้นกก เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษกกที่เหลือใช้ หลังจากนั้นนำกระดาศกมาประดิษฐ์เป็นผลงานประดิษฐ์ได้หลากหลาย เช่น สมุดโน้ต โคมไฟ ตุ๊กตา ฯลฯ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนจะเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียนโดยการชวนพูดคุยเกี่ยวกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทบทวนเนื้อหาที่เรียนจากชั่วโมงที่แล้ว หลังจากนั้น ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนหรือครูนำกระดาศกที่ทำจากชั่วโมงก่อนให้นักเรียนดู และถามนักเรียนว่ากระดาศกสามารถนำไปทำอะไรได้บ้าง และให้นักเรียนตอบคำถาม ครูให้นักเรียนดูสมุดโน้ตจากกระดาศกที่ครูเตรียมมาพร้อมอธิบายขั้นตอนการทำโดยให้นักเรียนดูจากสื่อ และมอบหมายให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน เพื่อทำสมุดโน้ตจากกระดาศก ครูแจกวัสดุ อุปกรณ์ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม นักเรียนลงมือปฏิบัติ กิจกรรมนี้เน้นการปฏิบัติและกระบวนการกลุ่ม ขั้นสรุปและประเมินผล ครูประเมินผลงานนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะ สุ่มนักเรียน 2-3 คน ตั้งคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของกระดาศกมีอะไรบ้างพร้อมกับชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถาม ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนที่เรียนไปด้วยกัน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนนี้ ด้านความรู้ (K) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามแบบประเมินภาระงานตามหัวข้อดังนี้ 1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด 2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์ 3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ 4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ และ 5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดเกณฑ์การผ่านทั้งนี้ ผู้เรียนจะต้องได้ผลคะแนนไม่น้อยกว่า 14 คะแนนหรือ ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด ส่วนด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (P) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มตามหัวข้อดังนี้ 1. สามารถการร่วมกันวางแผนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน 2.การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการ 3. แสดงข้อมูลหลักฐาน แหล่งสืบค้นแหล่งเรียนรู้ 4. การร่วมมือในการปรับปรุงผลงาน และ 5.ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา เกณฑ์การผ่านผู้เรียนต้องได้คะแนน 14 คะแนนหรือร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สุดท้ายด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวข้อการประเมินดังนี้ 1. มุ่งมั่นในการทำงาน 2. มีจิตสาธารณะ 3. รักความเป็นไทย ผู้เรียนได้คะแนนไม่น้อยกว่า 8 คะแนน หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนที่ 1 เรื่องการทำกระดาศก ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ภาพที่ 3 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตภัณฑจากกระดาษกก

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑสมุดทำมือจากกระดาษกก

1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา

1.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ต้นกกในท้องถิ่น (งานรองแก้วจากการประยุกต์การทอเสื่อ กก) เป็นแผนที่บูรณาการการใช้ประโยชน์จากต้นกกของชุมชน คือ การทอเสื่อ กก เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้น ย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน การทำงานรองแก้วจากกก เป็นการนำกกที่ผ่านการจักแล้วนำตากให้แห้งแล้วย้อมสีมาสานกันเป็นแผ่นตัดขอบและเย็บเก็บให้สวยงาม สามารถทำเพื่อจำหน่ายหรือนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้ โดยสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแผนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการทอเสื่อ กกในชุมชน การสานงานรองแก้ว วัสดุอุปกรณ์การสานงานรองแก้ว ขั้นตอนหรือวิธีการการสานงานรองแก้ว ประโยชน์จากต้นกก กิจกรรมนี้นอกจากจะมีครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมยังมีปราชญ์ชุมชนมาเป็นวิทยากรที่จะคอยช่วยสอนให้ความรู้และเทคนิควิธีสานงานรองแก้ว โดยกิจกรรมการเรียนรู้การสอนผู้สอนจะเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียนโดยวิทยากรและปราชญ์ชุมชนอธิบายภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอเสื่อ กกให้นักเรียนฟังแล้วสุ่มนักเรียน 2-3 คน ตอบคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างตัวอย่างผลิตภัณฑที่ทำจากกก และครูเสริมเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่นักเรียนตัวอย่างมา ครูให้นักเรียนจับคู่กันเพื่อทำงานรองแก้วจากกก นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน คณะความสามารถ นักเรียนรับอุปกรณ์และวัสดุการทำที่รองแก้วจากครู ปราชญ์ชุมชนและครูอธิบายและสาธิตวิธีการทำงานรองแก้วให้นักเรียนดู พร้อมกับให้นักเรียนดูตัวอย่างของจริงที่ครูเตรียมมา และนักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานที่ครูมอบหมาย โดยมีครูคอยเสนอแนะ ชื่นชมและประเมินผล ครูและปราชญ์ชุมชนช่วยกันประเมินผลงานนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะ ครูสุ่มนักเรียน 2-3 คน ถามว่าประโยชน์ของกที่มีอะไรบ้างพร้อมกับชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถามครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนที่เรียนไปด้วยกัน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนนี้ ด้านความรู้ (K) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามแบบประเมินภาระงานตามหัวข้อดังนี้ 1.ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด 2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์ 3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ 4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ และ 5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด เกณฑ์การผ่านทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องได้ผลคะแนนไม่น้อยกว่า 14 คะแนนหรือ ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด ส่วนด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (P) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มตามหัวข้อดังนี้ 1. สามารถการร่วมกันวางแผนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน 2.การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการ 3. แสดงข้อมูลหลักฐาน

แหล่งสืบค้น แหล่งเรียนรู้ 4. การร่วมมือในการปรับปรุงผลงาน และ 5. ผลงานตรงตามกำหนดเวลา เกณฑ์การผ่านผู้เรียนต้องได้คะแนน 14 คะแนน หรือร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สุดท้ายด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวข้อการประเมินดังนี้ 1. มุ่งมั่นในการทำงาน 2. มีจิตสาธารณะ 3. รักความเป็นไทย ผู้เรียนได้คะแนนไม่น้อยกว่า 8 คะแนน หรือไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนที่ 1 เรื่องการทำกระดาษขก ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ภาพที่ 5 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากรองแก้วจากต้นกก

ภาพที่ 6 ตัวอย่างจากรองแก้ว

1.2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การทำกระดาษขกและผลิตภัณฑ์จากกระดาษขก แผนนี้บูรณาการการใช้ประโยชน์จากต้นกกของชุมชน โดยการใช้เศษกกที่เหลือจากการจกทอเสื่อของคนในชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าของเศษที่เหลือใช้ โดยสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแผนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกระดาษขก ขั้นตอนวิธีการทำกระดาษขก ประโยชน์ของกระดาษขก และการทำผลิตภัณฑ์จากกระดาษขก โดยสาระสำคัญของการเรียนรู้ในแผนนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเสื่อขก จะเหลือเศษกกที่ได้จากการตัดขอบขอบเสื่อขก จึงนำเศษกกเหล่านั้นมาผ่านกระบวนการต่างๆ ทำเป็นกระดาษขก เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษกกที่เหลือใช้ กระดาษขกสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นผลงานประดิษฐ์ได้หลากหลาย เช่น สมุดโน้ต โคมไฟ ตุ๊ก ฯลฯ ประโยชน์ของต้นกก เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษกกที่เหลือใช้ โดยกิจกรรมการเรียนการสอนผู้สอนจะเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียนโดยวิทยากรและปราชญ์ชุมชนอธิบายภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทอเสื่อขกให้นักเรียนฟัง แล้วสุ่มนักเรียน 2-3 คน ตอบคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูอธิบายวิธีการทำกระดาษขกให้นักเรียนฟัง แล้วสุ่มนักเรียน 2-3 คน ตอบคำถามเพื่อทบทวนความเข้าใจ นักเรียนจับคู่กันเพื่อทำงาน แบบคณะความสามารถ ครูสาธิตขั้นตอน กระบวนการทำกระดาษขกให้นักเรียนดู และให้นักเรียนดูกระดาษขกที่เตรียมไปให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง และมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกระดาษขกจากวัสดุที่ครูเตรียมให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติทำกระดาษขก นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการทำกระดาษขก และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อทำกระดาษขก ระหว่างรอกระดาษขกแห้ง ครูให้นักเรียนดูผลิตภัณฑ์ที่ประดิษฐ์จากกระดาษขก ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคู่ ทำสมุดโน้ตจากกระดาษขก นักเรียนลงมือปฏิบัติ ขึ้นสรุปและประเมินผล ครูประเมินผลงานนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะ ครูสุ่มนักเรียน 2-3 คน ถามว่าประโยชน์ของกกมีอะไรบ้างพร้อมกับชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถามครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนที่เรียนไปด้วยกัน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนนี้ ด้านความรู้ (K) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามแบบประเมินภาระงานตามหัวข้อดังนี้ 1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด 2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์ 3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ 4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ และ 5. ผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

เกณฑ์การผ่านทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องได้ผลคะแนนไม่น้อยกว่า 14 คะแนนหรือ ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด ส่วนด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน (P) ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์การประเมินกระบวนการทำงาน กลุ่มตามหัวข้อ ดังนี้ 1. สามารถการร่วมกันวางแผนการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน 2.การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายการ 3. แสดงข้อมูลหลักฐาน แหล่งสืบค้น แหล่งเรียนรู้ 4. การร่วมมือในการปรับปรุงผลงาน และ 5.ส่งงานตรงตามกำหนดเวลา เกณฑ์การผ่านผู้เรียนต้องได้คะแนน 14 คะแนน หรือร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สุดท้ายด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยหัวข้อการประเมินดังนี้ 1. มุ่งมั่นในการทำงาน 2. มีจิตสาธารณะ 3. รักความเป็นไทย ผู้เรียนได้คะแนนไม่น้อยกว่า 8 คะแนน หรือไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด สรุปการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนที่ 1 เรื่องการทำกระดาษกก ผู้เรียนร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/สมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ภาพที่ 7 กิจกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การทำกระดาษกกและผลิตภัณฑ์จากกระดาษกก

จากการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กอกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ปฏิบัติได้เป็นอย่างดีสามารถทำผลงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนร้อยละ 80 จึงผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน ส่วนร้อยละ 20 จะเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ ปฏิบัติได้แต่อาจจะยังมีข้อที่ต้องพัฒนาเช่นความสวยงามของผลงาน การส่งงานตรงต่อเวลา และเป็นผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเรียนรู้

2. ผลการประเมินความพึงพอใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกอกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 แสดงผลร้อยละของเพศ ผู้ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกอกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	31	62
หญิง	19	38
รวม	50	100

จากตารางที่ 1 ผู้ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 62 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 38 เป็นเพศหญิง

ตารางที่ 2 แสดงผลร้อยละของสถานะผู้ทำการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

สถานะ	จำนวน	ร้อยละ
ครู	12	24
นักเรียน	38	76
รวม	50	100

จากตารางที่ 2 ผู้ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 76 เป็นนักเรียน และ ร้อยละ 24 เป็นครู

ตารางที่ 3 แสดงผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน (SD)	การแปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 หัวข้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม	4.50	0.71	พึงพอใจมากที่สุด
1.2 เนื้อหาสาระในกิจกรรมตรงตามความต้องการ	4.52	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
1.3 กิจกรรมเชื่อมโยงต่อการแก้ปัญหาทรัพยากรในท้องถิ่น	4.52	0.71	พึงพอใจมากที่สุด
1.4 เนื้อหาในกิจกรรมเหมาะสมกับชุมชน/โรงเรียน	4.52	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
1.5 เนื้อหาในกิจกรรมจัดลำดับง่ายไปยาก	4.36	0.75	พึงพอใจมากที่สุด
1.6 เนื้อหากับสื่อการสอนมีความสอดคล้องกัน	4.32	0.68	พึงพอใจมาก
1.7 เนื้อหาในกิจกรรมต่อเนื่องครบถ้วน	4.34	0.75	พึงพอใจมาก
1.8 รูปแบบของกิจกรรมเหมาะสม	4.52	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
1.9 กิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหา	4.54	0.65	พึงพอใจมากที่สุด
1.10 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.56	0.81	พึงพอใจมากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.1 ระยะเวลาแต่ละกิจกรรมเหมาะสม	4.50	0.86	พึงพอใจมากที่สุด
2.2 ผู้สอน วิทยากร บรรยาย สาธิต อธิบาย ได้เหมาะสม	4.52	0.65	พึงพอใจมากที่สุด
2.3 วัสดุอุปกรณ์มีความเพียงพอและเหมาะสม	4.50	0.71	พึงพอใจมากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วน เบี่ยงเบน (SD)	การแปลผล
2.4 สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.60	0.67	พึงพอใจมากที่สุด
2.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอความคิดเห็น	4.60	0.61	พึงพอใจมากที่สุด
3. ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์			
3.1 ความรู้ที่ได้รับในการจัดกิจกรรมครั้งนี้	4.54	0.71	พึงพอใจมากที่สุด
3.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป	4.68	0.59	พึงพอใจมากที่สุด
3.3 สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.50	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
3.4 ตระหนักและเห็นคุณค่าของวัสดุและภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.52	0.68	พึงพอใจมากที่สุด
3.5 สามารถรู้ อนุรักษ์ และรักษาภูมิปัญญาในท้องถิ่น	4.56	0.58	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.51	0.69	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ส่วนมากมีพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีประเด็นที่ได้ผลการประเมินมากที่สุดคือสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้มีค่าเฉลี่ย 4.68 และประเด็นที่ได้ผลประเมินน้อยที่สุดคือ เนื้อหาที่สื่อมีความสอดคล้องกันซึ่งได้ผลการประเมินอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.32

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่าจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ที่เกิดจากผู้สอนจัดกิจกรรม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The use of Community Activities) มาใช้โดยการนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาเผยแพร่สำหรับโรงเรียนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จากการวางแผนกิจกรรมที่สร้างขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับ วราภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2558) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนผู้สอนต้องสำรวจแหล่งความรู้ในชุมชน ร่วมกันวางแผน ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติ กิจกรรมในสถานการณ์จริงจากชุมชน อาจศึกษาจากสถานที่หรือเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้ หรือการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งความรู้ และการนำวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ซึ่งแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายครั้งนี้ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนและครูในพื้นที่ ซึ่งได้แผนทั้งหมด 4 แผน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา 2 แผนคือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การทำกระดาษจากกก และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากกระดาษกก ส่วนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาได้แก่แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ต้นกกในท้องถิ่น (จากรองแก้วจากการประยุกต์การทอเสื่อกก) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง

การทำกระดาษกกและผลิตภัณฑ์จากกระดาษกก ผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการ ภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เกือบทุกประเด็นการประเมินสามารถ นำแผนการสอนไปใช้ได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 แผนได้ดำเนินตามขั้นตอนของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และทุกแผนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ปฏิบัติได้เป็นอย่างดีสามารถทำผลงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนร้อยละ80 จึงผ่าน เกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน ส่วนร้อยละ20 จะเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ ปฏิบัติได้แต่อาจจะมีข้อที่ต้องพัฒนาเช่นความสวยงาม ของผลงาน การส่งงานตรงต่อเวลา และเป็นผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเรียนรู้ นอกจากนั้นการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ทั้งครูและ นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของ ชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายทั้ง 3 ด้าน คือด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งหมด 20 ประเด็นส่วนมากมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมี ข้อเสนอแนะอื่นๆเช่น อยากให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้อย่างต่อเนื่อง อยากให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเช่นทาง มหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชนมากขึ้น สนใจหากมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับโรงเรียนในท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องต่อความ ขาดแคลนครูและพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพของผู้เรียนเป็นต้น จากการจัดการเรียนการสอนทำให้ครูและผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิ ปัญญาในท้องถิ่นมากขึ้นเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาต่างๆ และสามารถมีความคิดต่อยอดในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆโดยใช้วัสดุและ ภูมิปัญญาในท้องถิ่นได้เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัยและชลธิชา หอมพุง (2561) ที่กล่าวถึงการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ว่า การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 สามารถทำได้ครอบคลุมทุกสาระรายวิชา เพราะภูมิปัญญานั้นเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุก ๆ ด้านตั้งแต่เกิดจนตาย ภูมิ ปัญญาจึงไม่เคยล้าหลัง แต่ภูมิปัญญาคือเครื่องจรรโลงชีวิตของมนุษย์ไปสู่อนาคตข้างหน้า การนำภูมิปัญญาบูรณาการกับพัฒนา หลักสูตรไว้ 2 แนว คือ โรงเรียนเป็นผู้นำกิจกรรม หรือเนื้อหาสาระที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านไปจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตร ขึ้นในโรงเรียนให้เด็กได้เรียนรู้ โดยคัดเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียนเชิญเจ้าของภูมิ ปัญญา ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปัญญาชนชาวบ้าน ช่างเทคนิคชาวบ้าน หรือช่างฝีมือชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร และการจัด การเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสู่การเรียนการสอนเป็นการนำความเชื่อหรือหลักการพื้นฐานที่ เกิดจากการสืบทอดกันมา รวมทั้งประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมและจริยธรรม ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงามและความเป็นระเบียบ แบบแผนนำมาบูรณาการกับเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนรู้ได้ตามขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของชไมมณ ศรีสุรักษ์ (2561) ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะ และพฤติกรรมนั้นเป็นการร่วมมือ ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน ที่มุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนได้ เรียนสิ่งที่ใกล้ตัวตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและสืบทอดภูมิปัญญาอย่างภูมิใจ ควบคู่กับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถนำไปปรับใช้ในรายวิชาที่หลากหลายหรือสามารถนำภูมิปัญญาอื่นๆในชุมชนมา ประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการอนุรักษ์หรือสืบสานองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาให้อยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่น ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

1. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายได้ดำเนินการตามกระบวนการโดยเริ่มจากการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการทอเสื่อกกในชุมชนจากปราชญ์ชุมชน นอกจากนั้นยังอาศัยความร่วมมือของโรงเรียนในพื้นที่ ในการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาในรายวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนในตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสอบถามปัญหาและความต้องการ 2.วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา 3.วิเคราะห์จุดประสงค์รายวิชา 4.วิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากตัวชี้วัด 5.วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6.วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล 7.วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 แผน เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา 2 แผน และแผนระดับมัธยมศึกษา 2 แผน โดยแต่ละแผนได้ทดลองใช้และประเมินค่าความสอดคล้องก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เกือบทุกประเด็นการประเมินสามารถนำแผนการสอนไปใช้ได้ (ชญาสินี วัฒนาล, 2564) ทุกแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ปฏิบัติได้เป็นอย่างดีสามารถทำผลงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนร้อยละ 80 จึงผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน ส่วนร้อยละ 20 จะเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ ปฏิบัติได้แต่อาจจะมีข้อที่ต้องพัฒนาเช่นความสวยงามของผลงาน การส่งงานตรงต่อเวลา และเป็นผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในการเรียนรู้

2. การประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้กกของชุมชนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ได้ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ ผู้ร่วมกิจกรรมร้อยละ 62 เป็นเพศชาย ร้อยละ 38 เป็นเพศหญิง เป็นนักเรียนร้อยละ 76 เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 24 ซึ่งได้ประเมินผลความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาโดยใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย แบ่งการประเมินเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านเนื้อหา 2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3. ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งหมด 20 ประเด็นส่วนมากมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีประเด็นที่ได้ผลการประเมินมากที่สุดคือสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดได้มีค่าเฉลี่ย 4.68 และประเด็นที่ได้ผลประเมินน้อยที่สุดคือ เนื้อหากับสื่อมีความสอดคล้องกันซึ่งได้ผลการประเมินอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.32 และมีข้อเสนอแนะอื่นๆเช่น อยากให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้อย่างต่อเนื่อง อยากให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเช่นทางมหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชนมากขึ้น สนใจหากมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับโรงเรียนในท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องต่อความขาดแคลนครูและพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัย บุคลากร นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ขอขอบคุณเทศบาลตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงจังหวัดเชียงราย ขอขอบคุณผู้อำนวยการ

สถานศึกษา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนกรณีศึกษา ผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี และผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2566, <http://academic.obec.go.th/images/document/1559878925d1.pdf>.
- ชไมมณ ศรีสุรศักดิ์. (2561). การบูรณาการการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นบนฐานของภูมิปัญญาและสถานศึกษาในการพัฒนาและแก้ปัญหาการศึกษาในชุมชนเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชญาณิน วังตาลและรักชนก อินจันทร์. (2561). การศึกษาและการพัฒนากระตาดเชิงหัตถกรรมจากต้นกกใน ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏวิจัยครั้งที่ 5. เพชรบุรี.
- ชญาณิน วังตาลและคณะ. (2564). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการภูมิปัญญาการใช้ต้นกกของชุมชนในโรงเรียน ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 59. หน้า 38-47. พฤษภาคม 2564.
- วารภรณ์ ศรีวีโรจน์. (2558). เอกสารประกอบการสอนวิชา 1022230: หลักการจัดการเรียนรู้ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ศิริวรรณ วณิชพัฒน์และชลธิชา หอมฟุ้ง. (2561). การบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การจัดการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2561.
- สหวัดน์ แน่นหนา. (2555). กองบรรณาธิการและสำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. การเพิ่มมูลค่าให้แก่ทุนทางวัฒนธรรม. สืบค้นเมื่อ วันที่ 23 กันยายน 2563, <http://www.finearts.go.th/promotion/parameters/km/item>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ2560-2579. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2566. <https://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>.
- สมพร กาศา. (2556). การศึกษาการบริหารงานระบบประปาหมู่บ้านตำบลเวียงเหนือ กรณีศึกษาใน พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์. วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.